

سرشناسه: خواجده احمدی، رباعانه، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور: یک کوله نوآوری پرورشی (ایده‌های جذاب انگیزشی و قابل اجرا) /
رباعانه خواجده احمدی، فیض علی ملازاده؛ ویراستار فاطمه الیاسی.
مشخصات نشر قم: کتاب جکران، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص. ۲۷/۵×۱۴/۵، س.م.
شابک: ۰-۱=۶۵-۹۷۳-۹۶۴-۲۵۰۰۰۰۹۷۸ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فنیفا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۴ هجرتین به صورت زیر نویس.
موضوع: مدرسه‌های ابتدایی -- ایران -- برنامه‌های فرهنگی
موضوع: Elementary schools -- Cultural programs -- Iran
شناسه افزوده: ملازاده، فیض علی، ۱۳۶۰-
رده بندی کنگره: LB۳۶۰۷:
رده بندی دیویی: ۳۷۱/۸۹۰۹۵۵:
شماره کتابشناسی: مل. ۷۳۴۶۱۷۰

یک کولہ نوآوری پرورششی

نویسنده:	ریحانه خواجہ احمدی - فیض علی ملازادہ
ناشر:	انتشارات کتاب جمکران
ویراستار:	فاطمہ الیاسی
طراح جلد:	سید محمد کاظم امیر حیدری
چاپ و صحافی:	خانہ چاپ جمکران
پخش کتاب جمکران:	۰۹۱۹۲۵۵۲۰۳۰
چاپ:	دوم، پاییز ۱۴۰۱
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخہ

سامانه پیام کوتاه: ۱۰۰۰۲۵۳۷۲۵۳۳۴۰

صندوق پستی: قم ۶۱۷

مجموعه حاضر برای گروه سنی کودک و نوجوان نوشته شده است، اما بیشتر طرح‌های آن را به دلیل قابل انعطاف بودن، به شکل مستقیم، و تعدادی را نیز با اندکی تغییر در محتوا، در دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی می‌توان اجرا کرد.

فهرست

مقدمه ۹

بخش اول/ کلیات ۱۳

۱. ضرورت ۱۵

۲. اهداف ۱۶

۳. پیشینه ۱۷

بخش دوم/ فضاسازی ۱۹

مقدمه ۲۱

۱. فضاسازی محیطی - انگیزشی ۲۳

گل‌های سرسبد مدرسه ۲۵

رویش‌ها و ریزش‌ها ۲۶

تلنگر ۲۷

روزسپاس ۲۹

به تاریخ تولد ۳۰

جایگاه پرواز ۳۲

یک کلاس هم‌دلی ۳۴

اجازه همه حاضر ۳۵

به سمت خدا ۳۶

۳۷.....	روی موج شور
۳۸.....	ایستگاه ویتامین ب
۳۹.....	یک صحیفه زندگی
۴۲.....	نمایشگاه بانوی بی حرم
۴۴.....	نمایشگاه بوی سیب
۴۵.....	یک روز پای درس معلم سه ساله
۴۵.....	وقت انتخاب
۴۸.....	سخن دوست

۲. فضا سازی تعاملی- مشارکتی

۵۳.....	دکه معرفت سیار
۵۴.....	یک جرعه یاد خدا
۵۵.....	سوژه خدا شدن
۵۶.....	خاکریزها
۵۸.....	تابلو اعلانات سیار
۵۹.....	ذکر ظهور
۶۰.....	زنگ خدا
۶۲.....	روزهای رنگی تقویم
۶۳.....	توانا بود هر که دانا بود
۶۴.....	مژده میلاد
۶۵.....	یاد ایام
۶۶.....	در کوی محبت
۶۸.....	یک دو سه، فکر من و تو میشه، راه حل
۶۹.....	با هنرمندان
۷۰.....	هدیه ای آسمانی

بخش سوم/ بازی ها

۷۵.....	مقدمه
۷۶.....	خدا هوامون رو داره

۷۸.....	راه میان بر.....
۷۹.....	کلاغ کلاغ پر، بدی و تنبلی پر.....
۸۱.....	ساعت به وقت بازی.....
۸۲.....	جورچین سؤال و جواب.....
۸۳.....	مارپیچ زندگی.....
۸۴.....	شهر قصه.....
۸۶.....	پازل کاشی.....

بخش چهارم/ فعالیت های گروهی..... ۸۹

۹۱.....	مقدمه.....
۹۲.....	سرآغاز یک دوستی.....
۹۴.....	رادیو مدرسه.....
۹۵.....	ایستگاه دانش.....
۹۶.....	آیه های نور تقدیم به آیه های ایثار.....
۹۷.....	بهترین سرآغاز.....
۹۹.....	آثاری بزرگ با نویسندگانی کوچک.....
۱۰۱.....	دستانی خاطره ساز.....
۱۰۲.....	پای حرف خدا.....
۱۰۳.....	گفت و شنود.....
۱۰۴.....	یک هفته خبر.....
۱۰۵.....	حرف دل.....
۱۰۶.....	من انقلابی ام.....
۱۰۷.....	نذری ساده مدرسه ما.....
۱۰۸.....	میثاق با حضرت.....
۱۰۹.....	مدافعان حرم بی بی.....
۱۱۰.....	یک قرار.....
۱۱۱.....	دیدار با اسوه های صبر.....
۱۱۲.....	بهترین فکر، بهترین ایده.....
۱۱۳.....	چشم ها را باید شست.....

۱۱۷.....	بخش پنجم/اعتکاف عملی.....
۱۱۹.....	مقدمه.....
۱۲۰.....	مراسم آغازین.....
۱۲۱.....	تشکیل حلقه تلاوت قرآن.....
۱۲۲.....	رهپویان شهادت.....
۱۲۳.....	نقطه چین.....
۱۲۳.....	برداشت اول.....
۱۲۴.....	یک دقیقه - یک مزه (مزه شیرین قرآن).....
۱۲۴.....	مشاعره.....
۱۲۵.....	پازل مکعبی.....
۱۲۵.....	حلقه درسی رفع اشکال.....
۱۲۶.....	زنگ ورزش (بازی های فکری-حرکتی).....
۱۲۷.....	منوی آیات.....
۱۲۷.....	منع اسراف.....
۱۲۸.....	گفت و شنود.....
۱۲۸.....	قاب خاطره.....
۱۲۹.....	همگام با ولایت.....
۱۳۰.....	یک لحظه مکث.....
۱۳۰.....	غیرقابل بازیافت.....
۱۳۱.....	نوار کاست.....
۱۳۲.....	ثبت خاطره ها.....
۱۳۳.....	کافه پژوهش.....
۱۳۴.....	فضاسازی کتابخانه برای یک موضوع منتخب (برای مثال حجاب).....
۱۳۶.....	پایان/منابع و مأخذ.....

مقدمه

روزهای خوب مدرسه یادش به خیر! یکی از بهترین دوران زندگی مان بود. ما بودیم و تنها وظیفه و دغدغه مان، یعنی خوب درس خواندن، و همین خوب درس خواندنمان بهانه ای می شد برای اجازه گرفتن و گریزهای چند وقت یک بار به سمت آنچه دوست داشتیم و مورد علاقه مان بود. علاقه به اتاقی کوچک پر از کاغذهای رنگی، روزنامه دیواری های تاریخ گذشته، قفسه کتاب داستان و... اتاقی که بالایش نوشته شده بود «اتاق پرورشی».

چقدر هیجان داشت وقتی بساط جشنی را برپا می کردیم؛ انگار خستگی برایمان مفهومی نداشت و هر قدر کار می کردیم، بیشتر انرژی می گرفتیم. پای ثابت تمام کارها، از تلاوت قرآن و دعای صف صبحگاهی گرفته تا گروه نمایش و تواشیح و خادم نماز شدن و پهن کردن موکت های اقامه نماز و شرکت در مسابقات فرهنگی بودیم.

همه و همه یادش به خیر! اما کاش همه جذب می شدند و تنها عده ای پای ثابت آن اتاق کوچک نبودند. کاش همه می آمدند؛ آن وقت می شد یک «آتش به اختیار فرهنگی» تمام عیار، آن هم از نوع دهه شصتی ها و اینک دهه ها جلوتر بودیم، اما هنوز دیر نشده است؛ چون رهبران دیری نیست که فرمان آتش به

اختیار را صادر کرده‌اند. پس ثابت کنیم که در حد وسعمان دغدغه حرف‌های ناب رهبران را داریم و گوش به فرمان رهنمودهای راه‌گشایشان هستیم.

خوشبختانه یکی از نوآوری‌های انقلاب شکوهمند اسلامی و تلاش‌های پیگیر یاران برجسته امام راحل ۶ همچون شهیدان رجایی و باهنر، تشکیل و گسترش نهاد مقدس امور تربیتی در سطح مدارس کل کشور بود. این نهاد اثرگذار همواره در جهت تقویت روحیه دینی و پرورش دانش‌آموزان بر محور تربیت و اخلاق اسلامی به ایفای نقش پرداخته و منشأ برکات فراوانی بوده است، اما نیاز اساسی در امر تربیت و پرورش دانش‌آموزان، ایجاد انگیزه بیشتر برای پویایی و رشد آن‌هاست؛ چراکه انگیزه، نیروی محرک اساسی در جهت پیشبرد برنامه‌ها به شمار می‌رود. آیت‌الله جوادی آملی درباره نقش انگیزه و پرورش می‌فرمایند:

وقتی جامعه رشد می‌کند و به ثمر می‌رسد، که انگیزه قوی داشته باشد. رهبر کارها انگیزه است و نه اندیشه. ... اندیشه به بخش جزم برمی‌گردد، انگیزه به بخش عزم. ... جامعه به همان اندازه که به اندیشه و علم محتاج است، به انگیزه و تصمیم و اراده و عمل نیازمند است، بلکه بیشتر. اگر کسی اراده‌اش سست و توخالی باشد، قوی نباشد، چنین کسی اهل تصمیم نیست؛ چون «صمیم» یعنی چیز درون‌پر. تصمیم در جامعه حرف اول را می‌زند. جامعه هم به وسیله جوان‌هایی که قبلاً در همین مدارس، دوران پرورشی را گذراندند و هم اکنون مسئول یک اموری هستند، اداره می‌شود.^۱

با این اوصاف، در این نوشتار در پی ارائه بحث‌ها و تئوری‌های تعلیم و تربیتی و مباحث پیچیده فلسفی نیستیم؛ هرچند آن بحث‌ها در جای خود مهم است و متخصصان درباره آن کتاب‌ها نگاشته‌اند، بلکه آنچه مدنظر بوده، ارائه طرح‌ها و

ایده‌های قابل اجرا برای امور پرورشی است که بتواند به راحتی و با صرف کمترین هزینه مورد استفاده مربیان و علاقه‌مندان به این امور قرار گیرد تا در نتیجه آن، دانش‌آموزانی با شور و انگیزه تربیت شوند و نویدبخش آینده‌ای روشن باشند. با این حال، ما در آغاز این مسیریم و از تمامی خوانندگان عزیز امید مساعدت داریم که بتوانند در این راه یاری‌مان کنند؛ چراکه این مجموعه، با یاری خدا در جلد‌های بعد و در حوزه‌های جزئی‌تر و تخصصی‌تر ادامه خواهد یافت.

نکته: طرح‌های ارائه شده در کتاب، قابلیت انعطاف دارند و با کمی تغییر برای مناسبت‌های مختلف قابل اجرا هستند.

ریحانه خواجه‌احمدی- فیض‌علی ملازاده

مرداد ۱۳۹۸

www.ketab.ir